

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et
Exercitiis Accommodatæ Libri IV**

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Caput VI. De Libertate Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

CAPVT VI. DE LIBERTATE CHRISTI. CONTROVERSIA I.

An, & quo sensu Præceptum Moriendi possit cum Impeccabilitate & Libertate Moriendi conciliari.

HÆc est vna ex præcipuis Theologiæ controversiis. Certum est, Christum liberè fuisse mortuum pro genere humano, quia Meritorie, adeoque potuisse eadem Libertate nolle mori. Certum etiam est, Christum fuisse impeccabilem. Certum denique multis visum est, & adhuc videtur, Christum habuisse rigorosum præceptum moriendi pro genere humano. Sed quâ ratione hæc tria conciliari possint, laboratur, imò multis impossibile esse videtur. Præceptum enim obligans sub peccato, inducit Personæ impeccabili necessitatem: ergo præceptum moriendi non stat in Christo cum Libertate moriendi, & mortis meritum tollit.

§. I.

An suffecerit Libertas moriendi quoad circumstantias.

Prima, & communis admodum antehac sententia fuit, quòd Christus vi præcepti fuerit quidem necessitatus ad moriendum, quia tamen non fuerunt illi præceptæ circumstantiæ quædam in morte intervenientes, v. g. quia non fuit præceptum, ut moreretur ex hoc determinato Morivo, hoc determinato Tempore, cum tanta actûs extensione, doloris acerbitate &c. ideo ratione harum circumstantiarum verum erat dicere, Christum liberè fuisse mortuum. Ita Suarez, Vasq. Valentia, Iesuius, Monzeus, Ragula, Præpositus, Raynaudus, alij. Contra quos

285. **DICO** 1. Non est sufficiens hæc Libertas ad hoc, ut Christus simpliciter dicatur Liberè mortuus. Ita Lugo; Arriaga, Pallav. Esparza. Probatur 1. Ut Christus dicatur simpliciter Liberè mortuus, non tantum debuit fuisse liber quoad circumstantias, sed quoad substantiam mortis, ita ut potuisset simpliciter non mori. Quis enim dicat eum simpliciter Liberè mori, qui condemnatus ad mortem, acceptat sententiam amore Iustitiæ, cum posset ex alio morivo acceptare, quando simpliciter necessitatur ad acceptandum: item si intensiorem actum elice-

ret, & peteret plecti in loco publico ad terrorem aliorum, vel vellet mortem anticipare via vel duci breviori viâ ad supplicium? Ergo libertas quoad circumstantias non sufficit, ut moriatur simpliciter Libera.

286. Probatur 2. Si Christo fuit præcepta mors quoad substantiam, non autem quoad circumstantias, & Christus totam libertatem exerceuit circa solas circumstantias, sequatur, Christum non fuisse liberè mortuum ex obedientia, nec liberè factum obedientem vsque ad mortem. Nam mors ipsa, ut hi AA. concedunt, secundum se non erat libera, & per consequens ratio mortis non magis fuit Christus laudabiliter obediens, quam esset ille, qui tempore jejunii non comederet carnes, quia non potest illas habere, aut quia stomachus non admittit, vel quia nihil venit illi cogitatio alliciens ad carnes. Circumstantiæ autem non erant sub præcepto: ergo circa illas non est factus obediens ex præcepto: ubi enim non præstat aliquid ex voluntate legatoris, sed spontaneâ electione, non est formaliter virtus obedientiæ. Alia probatio colligitur ex dicendis. Itaque

287. Sententiæ relatæ non multum obliuiscibilis est explicatio P. Arriagæ, quam accepit ex P. Amico; atque esse solutionem facillimam & clarissimam. Supponit ergo, Christo ita fuisse impositum præceptum mortis, ut non obligaretur ad certum tempus, sed esset liberum illi rem ad plures annos mortem differre: sicut enim Martyres communiter dicuntur liberè mori, & laudantur propter mortem quam subeunt, licet reverà non sit in eorum potestate non mori, non enim possunt vitare mortem, quæ naturali ratione tandem eventura est; sic quia Christus aliquo tempore prius mortuus est, quam fuerat ex præcepto necessitatus, verè dici potest liberè mortuus.

288. Sed Contra. Quæro: si Christus expectasset illud temporis punctum, pro quo præceptum vrsisset, an tunc mors fuisset idem ad redimendum genus humanum, & an Christus adhuc liberè mortuus fuisset? si affirmas? ergo

feris, posse alio modo quam per anticipationem explicari Libertatem mortis, & est mera divinatio, quod Christus aliquot annis anticipaverit mortem, antequam vrgeret præceptum. Si negas? contra est; nam tunc in illo casu poneretur totum id, quod erat à Patre præceptum: atqui est præcepta mors idonea ad redimendum genus humanum: ergo etiam pro illo casu deberet mors esse Libera, & vt talis explicari posse. Si dicas, nullum certum tempus fuisse sub præcepto, sed indefinitè, contra est: si enim nunquam advenisset vllum instans, pro quo verum fuisset dicere: *Nunc vrget præceptum*: hoc ipso potuit sine culpa totum præceptum eludi, expectando tempus mortis naturalis: sicut ineptè quis condemnaretur ad mortem, vt tamen ipsi liberum in regnumque esset, eligere tempus quodcumque voluerit.

189. Confirmatur Argumento fortissimo, quod contra suum Magistrum Joannem de Lugo, movit (vt ipse ad me scripsit) adhuc discipulus, Sforzia Pallavicinus, & serviet ad plures vias impugnandas. Mors quæ erat præcepta, erat Mors vt Meritoria, & quoad substantiam Libera, & hoc totum erat sub præcepto, non enim præcepit Deus mortem præcisè materialiter, & secundum se consideratam, nec vt talem propter seipsam amabat, sed eam amabat vt Medium idoneum satisfaciendi: ergo omne id per quod Mors vt Libera, Meritoria, & Satisfactoria constituatur, erat sub præcepto: atqui per te mors vt Libera & Meritoria habetur vnicè per hoc, quod est, *Anticipasse*: ergo hæc ipsa anticipatio erat etiam sub præcepto: ergo non minus erat necessaria, quam substantia mortis, si hæc fuit necessaria vi præcepti.

190. Confirmatur iterum argumento Vniversali, quod format P. Esparza, & procedit contra omnes evasiones. Testimonia Scripturæ, assentientia Christum habuisse mandatum & præceptum, probant, eo modo quo habuit præceptum, habuisse præceptum omnium eorum quæ gessit, quoad omnes planè circumstantias. Hoc imprimis confirmat Maldonatus, ex capite duodecimo Joannis, v. 49. vbi Christus dicit: *Ego ex missio non sum locutus, sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit, quid dicam, aut quid loquar.* Ex quo loco existimat citatus Interpres, manifestè quorundam Theologorum opinionem refutari, Christum non omnia quæ in hac vita gessit, ex Patris præcepto fecisse. dum enim asserit, nihil se loqui nisi ex præcepto Patris, significat magis ex minore, scilicet, se nihil nisi ex eius præcepto facere. Deinde id ipsum bene probatur à Didaco Alvarez hic disp. 46. n. 12. ex Jo. 4. *Sicut mandatum mihi dedit Pater, sic facio*, Lucæ 22. *Filius hominis sicut definitum est vadit.* & Act. 4. *Convenit adversus puerum sanctum tuum Jesum Herodes & Pontifices, facere quæ manus tuæ & consilium tuum decreverunt fieri.* Et quidem ratione temporis probatur speciatim ex Jo. 13. *Sciens Jesus, quia venit hora ejus, vt transcat de hoc mundo ad*

Patrem: qui locus intelligitur à Patribus de hora constituta à Patre, vt observat Maldonatus. Et sanè non possum videre, qua probabilitate dixerit Arriaga d. 42. n. 44. non fuisse Christo præceptam mortem illam tam Violentam & Gravem Crucis, & Christum satisfacturum fuisse præcepto Patris, si se permisisset præcipitari ex monte. Hoc mihi non videtur coherere cum Scriptura. Nam ad Philipp. 2. dicitur, *factus obediens vsque ad mortem, mortem autem Crucis.* Et quando discipulis euntibus in Emaus, dixit: *Nonne hæc oportuit pati Christum, & sic intrare &c.* Ecce! hæc oportuit pati, quæ passus est. quomodo ergo satisfecisset præcepto moriendi, permittendo se præcipitari de monte, qui dolor non fuisset centesimus (vt Arriaga loquitur) illius quem in Cruce sustinuit. Hoc sanè aliud non est, quam ita defendere præceptum, vt tamen eximantur à præcepto ea omnia, quæ fideles maximè persuasa habent fuisse sub præcepto, eo modo, quo Christus habuit præceptum.

Confirmatur 3. magisque declaratur quod dictum est. Vel potuit Deus præcipere Christo omnes circumstantias, salvo Redemptoris officio, vel non potuit: si potuit: non est negandum defacto præcepisse, quia sic convenientius intelliguntur verba Christi, & ejus exactissimam obedientiam magis commendant. Si non potuit: quæto cur non potuerit? dices: quia sic nulla superesset via salvandi libertatem Christi circa opus redemptionis. Infero: ergo totum meritum Christi consistit in positione rei non præceptæ quæ talis: ergo explicas observantiam præcepti, per positionem rei nullo modo præceptæ: quæ est antilogia manifesta.

191. Confirmatur 4. cum Pallavicino. Illud quod est nobis necessariò volitum, prius naturæ volumus, quam id quod liberè volumus, quia objectum exercitij Necessarij prius & validius trahit voluntatem, quam objectum exercitij Liberi. Jam sic. Hoc quod est, *velle mori vt sic*, præscindendo à determinatis circumstantijs, erat objectum necessariò volitum à Christo, secundum adversarios. hoc autem actu præsupposito, ipsa determinatio & electio harum potius quam aliarum circumstantiarum, non poterat superaddere specialem Obedientiæ laudabilitatem, quia non erat observantia specialis præcepti: ergo in hac via non declaratur obedientia Christi circa objectum, circa quod versari debebat.

§. II.

An satisfiat difficultati, dicendo, quod Christus potuisset recusare præceptum, & non recusaverit.

P Mendoza & quidam alij apud Monacum docent, Christum ideo liberè mortuum esse, quia sponte præceptum acceptavit, cum potuisset illud recusare. Ab his reipla non differt Card. Lu-

go, salvans omnia per hoc, quòd Christus potuisset petere & obtinere dispensationem in praecepto, noluit tamen petere.

292. DICO 2. Hac viâ non satis commodè defenditur, quòd Christus ex obedientia liberè mortuus fuerit. Probat. Possè, & nolle recusare praeceptum, aliud non est, quàm sponte subire obligationem: item, possè & nolle petere dispensationem, est sponte velle in obligatione perseverare: atqui neutrum horum est actus obedientiae: ergo per libertatem recusandi, &c. non explicatur libertas Obedientiae. Minor probatur, nam aliud est, velle obligari: & aliud: velle obligationi satisfacere: illud primum non est obedientia propriè dicta, sed est causa motivi obedientiae: posterius verò est obedientia, quae praesupponit obligationem, quando est observantia praecepti strictè dicti. Infero. Ergo ad hoc ut Christus ex obedientia moreretur, debuerunt prius poni omnes causae motivi obedientiae: atqui inter has est acceptatio, & non petitio dispensationis, vi cuius inducitur & perseverat obligatio: ergo prius erat, Christum nolle petere dispensationem, quàm velle ex obedientia mori: atqui positâ nolitioe petendi dispensationem, iam Christus est necessitatus ad mortem vi impeccabilitatis, ut fatentur hi AA. ergo mors non fuit ex obedientia libera & laudabili.

Confirmatur argumento supra facto. Si tota libertas fuit exercita in non petenda dispensatione: ergo hæc ipsa non petitio fuit sub praecepto: quia fuit praecepta mors meritoria: ergo fuit praeceptus ille actus, quo Christus merebatur: ergo si, ut volunt adversarij, tantum merebatur formaliter per acceptationem, aut non petitionem dispensationis, hæc fuit praecepta, & hæc facta esse debet ex obedientia: atqui hoc ipso non fuisset libera: ergo fuisset & non fuisset libera.

§. III.

Utrum expediatur difficultas per obedientiam affectivam.

293. **P**lacet Recentiori Hispano in presenti puncto etiam aliquid singulare dicere. Docet ergo Christum primò habuisse complacentiam, & ardentissimum desiderium obediendi in omnibus, quæ ipsi præciperentur: post hunc actum cognovit praeceptum moriendi: quo cognito, fuit vi prioris desiderij necessitatus ad moriendum: quia illud desiderium imperabat mortem necessariò absolute, purificatâ scilicet conditione, sub qua volebat omne quod præciperetur. Porro supponit hic Recentior, illud desiderium esse actum Obedientiae, & quia vi illius mortuus est Christus, & illud desiderium fuit liberum, ideo à primo ad ultimum fuit liberè mortuus ex Obedientia.

294. DICO 3. Hanc viam mihi non probari. 1. quia contra communem Theologorum & fidelium sensum est, quòd actus ille, qui fuit in

Christo formaliter liber & meritorius redemptionis nostræ, præcesserit cognitionem omnem, quod Christus cognovit se esse missum à Patre, ut erat Redemptor noster, & qui deberet implere omnes prophetias de sua morte. Quis hoc illi præcedat? Quis credat Christum suam primariam libertatem in ordine ad opus redemptionis nostræ se independentem à cognitione, qui cognovit suam Personam, & finem suæ Incarnationis? modo pro illo signo priori fuit otiosa Vultu beati ex quali cognitione processit illud desiderium obediendi? hæc ego non assequor.

Contra 2. Quia non apparet, quoniam hoc desiderium fuerit elicatum. Nam vniuersis Theologorum (quod ego sciam) Sententia est, quòd Christus statim in primo instanti suæ existentiae, acceptaverit praeceptum: ergo iam tunc debebat præcessisse illud desiderium affectivum, faciendi quicquid deinceps praeceptum fuerit ergo omnes reliqui actus Christi per totam vitam utpote procedentes ex cognitione praecepti non sinit, non fuerunt amplius formaliter liberi, quia hanc Recentioris sententia; quod nescio an habendum asseclorem.

§. IV.

Utrum repugnet, Christo fuisse impositum praeceptum, Theologicè & rigoris acceptum.

295. **P**raeceptum rigorosum vocamus actum superioris, quo inferiorem Subditum obligat in conscientia, & sub culpa & reatu peccati aliquid agendum, & quo subdito redditur inobediencia omisso, & per consequens quo necessitate vel ad implendam voluntatem superioris, vel ad incurrandam ejus indignationem & poenam, quam voluerit infligere. In hoc sensu designatur quaestio proposita Recentiores poli Card. de Lugo.

Prima Sententia, valde communis, docet, defacto Christum tale praeceptum habuisse. Oppugnare tale praeceptum, vel certe Christum tale praeceptum non habuisse, propugnant Vázquez, Lorca, citans pro eadem Paludanum, Cillertensem, & Albertum Magnum. Ex Interpretatione Scripturae eam tenet P. Ribera in c. 10. Jo. Ex Recentioribus Theologis eam docent Bernal, & Gmachæus: fortiter eam tuentur Pallavicinus & Esparza: eandem propugnat auctoritate Patrum Petavius l. 9. c. 8. probabilem iudicat Molina. Card. de Lugo multum in eam propendit, quoniam vis à communi nolit recedere, quòd existimasse Scripturam de rigoro praecepto intelligi posse Suarez d. 43. s. 3. tandem post multam hæsit Christum praeceptum ita explicat, sicut non vult explicabimus: Pro hac denique Sententia bene communi consensu PP. Græcos, fatentur adversarij. Ex latinis eam indubitanter asserunt S. Ioh. felmus. natione Italus, in libro quem scripsit Log-

doni de Meditatione Redemptionis humanae, cuius verba infra dabo.

296. DICO, Christum nec habuisse, nec, ob impeccabilitatem intrinsecam & antecedentem, proveniente ab amore Beatifico, potuisse habere praeceptum Theologicè sumptum.

Probatur. Praeceptum comminatorium sub culpa gravi, dicit: *si hoc feceris, eris meus inimicus, & meus pater*. sed hic actus non potest exerceri erga personam impeccabilem: ergo &c. Minor probatur. Dicere: *si hoc feceris*: idem est ac dicere: *si potentiam proximam faciendi quam habes exercueris*. Ergo praeceptum supponit potentiam proximam peccandi. atqui Persona impeccabilis caret hac potentia proximâ: ergo ille actus non potest exerceri erga personam impeccabilem.

297. Confirmatur 1. ut quis praecepto asseratur, debet esse capax timoris illius mali, quod superior illi minatur: & superior non potest prudenter minari aliquod malum, si tam ipse, quam subditus sciant, subditum esse incapacem illius mali. talem enim comminationem quis non rideret, v. g. si quis mihi minaretur, se velle me privare Regno Turcico. item non potest superior comminari poenam, quando scit, se non habere potentiam eam infligendi. atqui Christus non poterat timere malum culpa & correspondentis poenae, cum sciret se esse impeccabilem, & se non posse fieri Dei inimicum: & Deus etiam sciebat, Christum esse impeccabilem, & incapacem Inimicitiae: ergo &c.

298. Confirmatur 2. Deus non potest alicui aliquid promittere sub conditione impossibili: esset enim actus Deo indignus & nugatorius: ergo nec potest sub conditione impossibili aliquid minari: ergo non potest minari inimicitiam sub conditione culpae impossibilis. Probatur prima consequentia. Nam comminatio est etiam promissio, & solum ideo non vocatur Promissio, quia promissionis vocabulum est ex consuetudine appropriatum Bono, & non Malo.

299. Confirmatur 3. Si Christus habuisset praeceptum comminatorium poenae & inimicitiae, & tamen fuisset incapax culpa, tunc per necessitatem antecedentem fuisset Christo necessarium redimere genus humanum, & impossibile non redimere. sed hoc est contra S. Thomam, qui 9. 46. 4. 2. in C. negat impossibilitatem aliam omnem, praeterquam consequentem, hoc est proveniente ex praescientia, & praedestinatione Dei: verba illius sunt. [Quia enim impossibile est Dei praescientiam falli, & eius voluntatem seu dispositionem cassari, supposita praescientia & praedestinatione Dei de Passione Christi, non erat simul possibile Christum non pati, vel hominem alio modo quam per ejus passionem liberari, & est eadem ratio de omni his quae sunt praescita & praedestinata à Deo.] His verbis D. Thomas clarissime docet, non aliam fuisse necessitatem in Christo patiendo, quam quae est vel esse potest

etiam in operibus liberis, sine vlla comminatione factis. Eodem articulo ad 2. de hac ipsa praescientia & praedestinatione exponit illam Christi orationem: *Pater si non potest calix hic transire &c.* quem locum adversarij exponunt de praecepto. Stat ergo S. Thomas pro nostra Conclusionem.

300. Confirmatur iterum mens S. Thomae ex 22. q. 88. 4. 4. ad 3. ubi docet, Christum etiam quâ hominem, non potuisse vovere: & rationem dat hanc, quia habebat voluntatem firmatam in Bono: atqui haec ratio probat, neque praecepto Theologico obligari potuisse. ergo ex mente S. Thomae Christus non habuit praeceptum Theologicum, obligatorium conscientiae.

S. V.

Quo sensu Christus dicatur accepisse Mandatum Moriendi.

301. Notandum est, Leges esse duplicis generis; alias obligatorias in conscientia, alias merè poenales, hoc est, cum comminatione poenae, ad quam quis post Transgressionem & Sententiam tenetur, etiamsi non peccaverit Legem violando. Porro haec leges poenales possunt iterum dividi. Aliquae enim sunt comminatoriae poenae, ablativae seu privativae alicujus Boni debiti, vel inflictivae alicujus Mali alioquin non infligendi: hujusmodi sunt Leges quarundam Religionum, quae per se nullam inducunt obligationem in conscientia, transgressores tamen puniuntur ob culpam civilem, vel impositione alicujus mortificationis, vel subtractione alicujus rei alioquin debita. Aliae sunt leges & constitutiones, quae privant aliquo Bono non absolute, sed tantum conditionatè debito, vel etiam nullo modo debito: hujusmodi Lex est, quae praecipit electis Episcopis, ut intra praefinitum Canonibus tempus petant à Sede Apostolica Confirmationem, sub comminatione amissionis Juris quaesiti per electionem: sanè omissio petitionis potest fieri sine omni culpa Theologica, & tamen eâ intermissâ amittitur Jus quaesitum, quod, strictè loquendo, erat conditionatum, vel conditionatè duraturum: unde conditione non impletâ, expirat: idem est in lege jubente fieri praesentationem sub poena amissionis juris &c. similes leges erant circa secundas Nuptias, & plures referemus in opere de Jure & Justitia.

302. DICO itaque, Christum habuisse praeceptum comminatorium privationis alicujus Boni alioquin conferendi, si moriatur ex obedientia libera, si verò mori recuset, prout sine culpa posset, denegandi. Eleganter hoc totum expressit P. Mart. Elparza, dicens: [Voluntatem Dei circa mortem, aliaque univèrsim opera meritoria Christi Domini, non fuisse solummodo insinuativam utrunque majoris perfectionis, qualis sola voluntas datur respectu purè Beatorum, sed fuisse insuper onerosam & conjunctam cum comminatione alicujus mali, si nolleret mori, aliaque opera

R r r 3

opera

opera exercere sibi incommoda ac molesta. Cum enim contulerit Christo in primum Mortis, aliorumque Meritorum, gloriam sui corporis, suique nominis exaltationem, nostrorumque remedium peccatorum, satis liquet, hæc eadem conferenda illi minimè fuisse, si noluisse pati merendo quæ passus est. Habuit igitur Deus voluntatem, ut Christus pateretur aliquam in suo corpore & nomine jacturam, maximè verò in nobis, qui sumus ejus membra, & ejusdem consortes naturæ, si noluisse ea opera edere, quæ proponebantur ut meliora, ac magis placentia Deo. Voluntas autem superioris præscribens subito aliquod opus non purè ac præcisè ut melius, sibi quæ magis placitum, sed insuper cum interminatione aliquis mali illi infligendi, vel in se, vel in alijs connaturali dilectione illi conjunctis, communissimo omnium usu Præceptum, Mandatum, & Lex nuncupatur, tamen nullam inducat obligationem in conscientia, nec omissionem talis operis reddat illicitam aut peccaminosam.] Conclusio probata manet ex refectione aliarum opinionum, & confirmabitur solutione objectionum.

§. - V I.

Solvuntur Objectiones.

304. Obijciuntur primò, & præcipuè varia Scripturæ Testimonia. Jo. 10. *Hoc mandatum accepi à Patre meo.* & c. 14. *Sicut mandatum mihi dedit Pater, sic facio.* & c. 15. *Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut & ego Patris mei præcepta servavi, & maneo in ejus dilectione.* Ex quo loco colligunt adversarij, quòd Christus habuerit præceptum simile illis, qualia nobis imponuntur, ergo obligatorium in conscientia, ad Rom. 5. opponitur obedientia Christi inobedientia Adami: ergo debuit utrobique intervenisse simile præceptum.

2. Nos auctoritate Patrum hæc omnia interpretari, non de præcepto obligatorio in conscientia, sed in sensu jam antè explicato. Et quidem Patres monent, ipsum Christum hoc significare Jo. 10. quando sic locutus est. Propterea me diligit Pater, quia ego pono animam meam, ut iterum sumam eam. nemo tollit eam à me, sed ego pono eam à meipso, & potestatem habeo ponendi eam: potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi à Patre meo. in quem locum S. Chrysostomus hom. 60. [Nam si, inquit, præcepto fuisset opus, quid attinebat illum dicere: à meipso pono: quippe, qui à seipso ponit, nihil habet opus præcepto.] Hæc Chrysostomus, addens per Mandatum intelligi Beneplacitum.

Jam verò quando Christus suum præceptum comparat cum nostro, id intelligendum est in sensu accomodo, quod Scripturæ familiare est. Sic Jo. 10. & 20. dicit Christus, *sicut misit me Pater, & ego mitto vos.* Neque tamen Filius est missus, sicut ipse misit Apostolos: sic etiam jubemur esse perfecti sicut Pater Cælestis perfectus est. Suffi-

cit ergo convenientia Generica vel Analogica, etiam est inter præceptum obligans in conscientia, & merè pœnale, quod aliquo modo onerosum, modo explicato.

Præterea in SS. Litteris non vno loco verbum *ceptum*, & *Mandatum*, sumitur in alio quàm Theologico sensu, & ut pauca ex multis afferam. Gen. 19. de Abrahamò dicitur, quòd præceptum habuit suum, ut custodiant viam domini: quòd intelligendum est de adhortatione, & forte etiam comminatione aliqua, sed non obligatione in conscientia. Job. 9. & 36. dicitur Deus præceptum Soli & Nivi. Jerem. 36. v. 26. dicitur Rex præcepisse suis, ut comprehenderent Jeremiam, quem tamen Deus abscondit. Matth. 11. v. 16. Iste præcepit turbæ, ut discumbere super terram: & tunc non obligavit in conscientia, sed tantumdam instructio Magistri & Præceptoris, unde nomen Præceptoris originem habet à Regule præceptis quæ tradunt discipulis: & c. 23. v. dicuntur discipuli parasse Pascha sicut præcepit Jesus. Marc. 7. Quàntò Christus magis præcipiebat turbis, ne miracula evulgarent, tunc magis illi prædicabant. Act. 5. dicuntur Præfati præcipiendo præcepisse Apostolis, ne Chitum prædicarent. Eccli. 15. *Adjecit mandatum & præcepta sua:* vbi Didacus Ruiz d. 39. de Scientia Dei vult Præcepti vocabulum accipiendum in levi significatione, comprehendente exhortationem, & que consilia. Denique nomines præcepti intelliguntur Prædefinitiones divinæ. Lucæ 22. *Hic hominis sicut definitum est vadit.* Act. 4. *Conversus adversus patrem sanctum tuum Jesum.* Hæc & Pontifices, quæ manus tuas & consilia tua deroverunt. Est etiam in hunc finem notabilis textus 3. Reg. 17. vbi Deus ad Eliam. *Serge, inquit, & vade in Sarepta Sidoniorum, & manebis ibi: præcepit enim mulieri vidua ibi, ut pascas tu.* quo loco, ut notavit Ruiz de Provid. Decret. 2. d. 9. l. 7. non est sermo de præcepto obligante, quod vix frequentius solent homines, sed de præcepto ordinante & prædefiniente infallibiliter, ut vidua faceret liberè, quod postulabat Elias. Eodem sensu Theophilactus interpretatus est verbum Christi: *Sicut & ego præcepta Patris mei servavi.* [Hæc enim, inquit, accommodans se ad sententiam firmitati dicit. Non enim, qui omnium est legislator, mandatis obnoxius, & sine patris mandatis vivere non potest. Deinde in c. 14. illa verba: *Sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio:* exponit hoc modo: quod complacitum est illi, & decretum ab eo, suscipio & perficio.

305. Obijciunt 2. Si Christus non habuit rigorosum præceptum, tunc habuit tantum consilium Patris. atqui hoc est contra Scripturam, quæ Consilium & Præceptum distinguit ad Cor. 7. *Præceptum Domini non habeo, Consilium autem dico.* Responderi posset primò, nos non negare, quòd Consilium & Præceptum strictè loquendo distinguantur: ex Scriptura tamen & Patribus collatum esse, aliquando, & maximè in præfatis pas-

80. accipi pro eodem. Verum, melius Responderetur 2. Christum non fuisse operatum ex consilio nudo & pure sumpto, proponente id quod melius est, sed ex consilio oneroso, conjuncto cum interminatione alicujus mali, seu carentia alicujus magni boni alioquin conferendi, & insuper conjuncto cum decreto prae definitivo: tale autem consilium recte & communiter vocari Praeceptum, jam ostendimus.

306. Observat praeerea Card. Pallavicinus adhuc aliam differentiam. Consilium enim vel non est superioris quàm superior est, sed ab illo manifestante suam voluntatem, perinde ac si esset privatus, vel certe est voluntas ex suo modo tendendi tenuis & parum efficax, dum scilicet superior non vult adhibere Media efficaciora ad obtinendum id quod suadet: ac verò quando aliquid proponitur à superiore quàm superior est, & ita proponitur, ut imponatur moralis necessitas subdito id exequendi, quamvis non ex motivo timoris, sed amoris & honestatis, jam non manet inter meros terminos puri Consilij, sed potest vocari Mandatum, ideo, quia sicut respectu suppositi peccabilis, obligatio in conscientia ideo introducta est, quia infert aliquam necessitatem, & est medium valde efficax ad impellendum, ita respectu suppositi impeccabilis, qualis fuit Christus, abunde sufficiebat moralis necessitas faciendi ex amore id quod melius est: hoc enim est medium longe efficacius & magis securum ac infallibile, quàm obligatio in conscientia. Quia igitur prae Christum non invenitur alia Persona impeccabilis, adeoque incapax obligationis in conscientia, & ex alia parte Christus non habuit nudum consilium, sed aliquod medium inter Consilium & Praeceptum Theologicum, & magis ad hoc quàm ad illud accedens, quid, quæso, mirum est, hoc medium vocari potius Praeceptum, quàm Consilium? noluit enim Christus novum vocabulum imponere significando huic medio.

307. Obijciunt 3. Christus tenebatur praeceptis Legis Naturæ: ergo non repugnat Christo praeceptum: ergo etiam poterat habere praeceptum positivum. R. Distinguendo antecedens: Tenebatur hoc sensu, quasi illa induxerint obligationem in conscientia, nego: tenebatur in alio sensu, scilicet, quod per illas leges reddebantur obiecta illa, quæ intrinsecè mala sunt, ut est odium Dei, Blasphemia &c. non licita, & per consequens propter Christi impeccabilitatem impossibilia, concedo antecedens, & eodem modo distinguo consequens: atque etiam concedo, quod Lege positiva potuisset Metaphysicè necessitari ad aliquid, si obiectum redditum esset illicitum: sed tale praeceptum non stat cum libertate: praeceptum autem moriendi quod Christus habuit, debebat stare cum libertate, & ideo non debebat necessitare, sicut praecepta naturalia.

308. Itaque Christus observabat praecepta Naturalia non per actum Meritorium, & Liberum, sed per actum necessarium: nam amor Dei con-

sequens ad Visionem Beatam Necessitabat ad illa omnia nolenda, quæ cognovit Deo in genere displicere. Vnde rectè observavit Card. Pallavicinus, Leges has non fuisse Christo impositas & intimatas, sicut nobis intendantur, scilicet per dictamen practicum, dicens: si violaveris hanc legem, ego te averfabor. hoc enim perinde esset ac dicere: Si tu produxeris chymeram, ego superaddam hircocervum: nam impossibilis erat Christo transgressio Legis, & Deo erat impossibilis aversio à Christo suo Filio naturali. Itaque Christo tantum fuit manifestata displicentia Dei in genere de tali actione in ordine ad finem, quem Deus per omissionem talis actionis intendebat, & in ordine ad quem obtinendum omnes alios peccabiles obligabat ad non agendum.

309. Obijciunt 4. In nostra sententia tollitur omnis laudabilitas ab obedientia Christi. Nam honestas & laudabilitas obedientiae supponit praeceptum. R. Negando assumptum, & ejus probationem: vel, si mavis, distinguo: supponit praeceptum strictè & rigorosè sumptum, nego, in sensu latiore, concedo. Ita docet S. Thomas 2. 2. q. 103. a. 2. asserens, eò perfectiorem esse obedientiam, quò magis praevenit expressum praeceptum voluntate superioris intellecta. & a. 5. ad 3. dicit, obedientiam in observatione eorum ad quæ quis obligatur, esse sufficientem ad salutem, sed adhuc aliam obedientiam esse, & quidem perfectam, quæ cognita voluntate superioris, obedit etiam in illis, quæ licet possent omitti.

Hoc ipsum in specie & ad propositum nostrum docuit de obedientia Christi S. Anselmus, loco cit. cujus verba lubet adscribere. [Nec vllā (loquitur de Christo) cogente obedientiā, sed potenti disponente Sapientiā. Non enim illi homini Pater, ut moreretur, cogendo praecepit, sed ille, quod Patri placitum, & hominibus profuturum intellexit, hoc sponte fecit. Non enim ad hoc cogere eum potuit Pater, quod ab eo exigere non debuit. nec Patri tantus honor potuit non placere, quem tam bona voluntate Filius sponte obtulit. Sic itaque Patri liberam obedientiam NB. exhibuit, cum hoc quod Patri placitum scivit, sponte facere voluit. Denique quoniam Pater illi hanc voluntatem bonam dedit, quamvis liberam, non immeritò dicitur, quia eam velut Praeceptum Patris accepit. Hoc itaque modo obediens fuit Patri vsque ad mortem, & sicut mandatum dedit illi Pater, sic fecit, & calicem quem dedit illi Pater, bibit. Hæc est enim perfecta & liberrima Naturæ humanæ obedientia, cum voluntatem suam liberam sponte voluntati Dei subdit.] Hæc S. Anselmus, nec potuisset disertius sententiam nostram exprimere.

310. Hanc ipsam doctrinam, tanquam fundamentum adificij spiritualis, inculcat S. P. N. Ignatius in aurea sua Epistola de Obedientia, constituens supremum gradum Obedientiae in conformitate Judicij cum Judicio Superioris, & d

qua

ria obligatur. Ratio à priori est, quia specialis honestas & laudabilitas consistit in reverentia exhibenda Intellectui & Voluntati superioris, tanquam regulæ proprii intellectus & voluntatis. hæc autem Reverentia major est, si absit, quam si adsit præceptum, ut per se constat.

311. Obijciunt 5. Christus quæ homo est verus servus Dei: atqui servus à non servo maximè differt per hoc, quod possit à Domino obligari & accipere præceptum ac Mandatum: ergo &c. R. Transmissâ pro nunc majore, de qua infra, Nego minorem, & dico, ad rationem servi perfectissimi abunde sufficere, quod superior possit pro libitu & efficaciter seu infallibiliter præordinare servum ad quidvis obtinendum ad beneplacitum suum, & illi etiam possit præscribere media, ad certum finem efficaciter intentum, imò etiam quod possit per suam displicentiam necessitare illius voluntatem. Et hæc sunt præcipua quæ obijciuntur: leviora videri possunt apud alios.

CONTROVERSIA II.

Virum Christus fuerit Liber ad Actus Inæqualis perfectionis.

Certum est, Christum non eliciisse defacto actus, qui fuerint ex omnibus possibilibus optimi in bonitate morali, & honestate desumpta ab objecto & modo tendendi, imò ex communi sententia repugnat actus quod melior esse non possit.

Controversum est, an defacto, quando Christo fuere proposita simul & sufficienter duo objecta diversæ honestatis objectiva & inæqualis, potuerit eligere, potentia saltem physicâ, id quod minus erat laudabile, relicto laudabiliore. Item controvertitur, an Christus potuisset omittere illud, quod cognoverat fore gratius Deo, & à Deo hic & nunc præ alijs consuli, etiamsi illius objectiva bonitas non esset melior bonitate alterius objecti, imò esset minor. Nam, ut alibi diximus, lib. 2. posset Deus objectum in se minus bonum consulere præ majore bono, v. g. statum Sæcularem præ Religioso, Matrimonium præ Virginitate.

Prima sententia negat univèrsim hoc fieri potuisse: admittit ergo in Christo solummodo libertatem & indifferentiam ad actus æqualis perfectionis. Ita videtur sentire Suarez, & fuscè propugnat Mendoza.

Secunda sententia affirmat. Ita communis RR. Tertia adhibet distinctiones. Et quidem Lugo, Pallav. & Esparza fatentur, Christum habuisse necessitatem moralem ad id, quod vidit præplacere Deo, non tamen necessitatem physicam. Arriaga aliter distinguit inter objecta. Aliqua enim sunt, quæ licet sint minus bona, nullâ tamen lege, ne quidem pœnali, prohibentur, alia verò saltem aliquâ lege prohibentur,

v. g. Regulis non obligantibus sub peccato, & c. dunt transgressorem reprehensibilem. Quod priora censet Arriaga, Christum ne quidem moralem habuisse necessitatem ad id quod perfectius est. quoad posteriora vult habuisse physicam necessitatem.

312. DICO, admittendam esse in Christo majorem libertatem, quam præcise ad actus æqualis perfectionis & laudabilitatis. Probat. In Christo est admittenda libertas in genere tantum hoc est, in ordine ad Laudabilitatem & Meritum atqui talis non est mera libertas ad actus æquales, cum necessitate ad tantam perfectionem physicam in genere, vel in specie: ergo &c. Major probatur tum exemplo, tum à contrario. ab exemplo, v. g. nemo laudaret temperantiam illum, qui esset physicè necessitatus ad abstinentiam ad hauritu ampliore quam vnius mensuræ, hoc est, qui physicè non posset bibere plus quam vnius mensuram, si deinde liberè abstineat à vino bibendo vinum B. ejusdem bonitatis, & quæ integræ mensuræ. A contrario probat Conclusionem bene Lugo n. 137. ad rationem vinorij & reprehensionis nullo modo sufficit, committere hoc potius quam illud æqualis malitia, & c. ad alterutrum necessitatus, v. g. ex perpetua conscientia. Si enim illam reprehendas quæ elegerit A. præ B. respondebit; cur me reprehendis propter A. reprehensus eodem modo, si elegerim B?

313. Confirmatur 1. Actus inferens tantumdem mali, seu impediens tantundem boni, quantum boni affert, non est laudabilis. Sed lectio vnius actus æqualis præ alio, cum necessitate eligendi alterutrum, tantundem boni impedit, quantum boni affert, quia impedit alium oppositum æquæ bonum: ergo non est laudabilis.

314. Confirmatur 2. De ratione actus liberiorij est, ut sit victoria libera & actus in contemptu commodi temporalis ob honestatem: & qui repugnat, ut quis sit necessitatus ad alium actus in tali victoria æquales: ergo quicumque actus eliciatur, non erit Meritorium. Major probata est Tract. de Merito. Minor probatur, quia hoc ipso quod uterque certet & vincat affectum ad aliquid temporale, supponitur possibilis affectus electivus boni temporalis: ergo jam supponitur libertas ad actus inæquales: ergo si hæc potestas non adesse, non adest potestas eliciendi actum Meritorium.

315. Obijciunt 1. Si Christus habuisse potentiam physicam eligendi minus perfectum relicto perfectiore, tunc non fuisset intrinsecè reprehensibilis, sicut est intrinsecè impeccabilis: consequens concedere offendit pias aures. ergo &c. Major probatur. Ille enim est intrinsecè reprehensibilis, hoc est, potens committere aliquid reprehensione dignum, qui potest committere imperfectionem moralem: sed hanc potuisset Christus committere: quia imperfectionem moralem, & c. contradiungitur à peccato, & c.

non est, quàm electio objecti minùs perfecti propter se, relicto perfectiore. Major probatur ab experientia, quia etiam ille reprehenditur, qui quidem non peccat, tepidè tamen agit, & regulas transgreditur, bona consilia non admittit, præsertim quando ex sua professione vel officio semel assumpto, deberet ad statum perfectiorem tendere, cujusmodi officium gessit Christus, nempe Pastoris, Magistri, Exemplaris, & Capituli.

§. Negando sequelam. Ad probationem, nego univèrsim majorem, juxta acceptionem Imperfectionis moralis quæ ponitur in minore: hoc enim secundùm se præcisè non sufficit ad reprehensionem, alioquin omnes qui amplectuntur statum Matrimonij, relicto statu Calibatus, aut qui statum sæcularem relicto statu Religioso, reprehensibiles essent, quod qui assereret, aures plurimum offenderet. Imò Deus ipse tandem reprehensibilis diceretur, quia potest eligere minùs Bonum relicto majore Bono. Igitur reprehensibilitas debet aliunde, quàm ex electione honestatis objectivæ desumi. Ille ergo est reprehensibilis, qui per aliquam suam operationem exponit se liberè aliquali periculo non consequendi suum ultimum finem: Sic reprehensibilis est, qui advertens se vocari ad Religionem, ob majorem securitatem, spectat ipsius indole & complexionem &c. eligit tamen, quamvis sine peccato, statum sæcularem. Vno verbo, ab usu vel non usu mediæ, ut conducentium ad ultimum finem, simpliciter vel meliùs possidendum, desumitur reprehensibilitas. Ratio hujus à priori est, quia in tantùm est aliquis reprehensione dignus, in quantum aliquid agit præjudicans perfectioni sibi competenti: atqui perfectio uniuscujusque rei consistit in possessione Finis sibi proprii, ut docet S. Thomas opusc. 18. de perfectione vite spiritualis c. 1. unde sequitur, hanc reprehensibilitatem non reperiri nisi in puro Viatore, adhuc Beatitudine carente, qui quando voluntariè omittit perfectiora, & omnibus consideratis, securiora Media ad suam Felicitatem consequendam, est reprehensibilis: atqui Christus, antecedenter ad omnia sua opera, jam erat Beatus, & Possessor sui ultimi Finis; Ergo etiam si eliciisset actum minùs perfectum relicto perfectiore, non propterea fuisset reprehensione dignus, quia officia quæ gessit, omnino Liberè, & sine vlla obligatione gessit. Præterquam, quod etiam si non potuisset elicere actum minùs perfectum, spectantem ad officium Magistri, Pastoris &c. potuisset tamen elicere actum minùs perfectum in deserto, vel priùs, antequam officium aggrediretur.

316. DICES. Si Christus non fuisset reprehensibilis propter electionem minùs perfecti, neque etiam fuisset Laudabilis propter electionem magis perfecti; quia Laudabilitas & Reprehensibilitas opponuntur. §. Negando sequelam. Ad probationem dico, Laudabilitatem & Reprehensibilitatem non ita opponi, ut vbiut-

que non reperitur Laudabilitas, ibi reperitur Reprehensibilitas, sed opponuntur tanquam minùs & magis latè patens, hoc est, quicunque potest mereri reprehensionem, potest etiam mereri Laudem, sed non econtra. Ratio est, quia potest quis esse laudabilis propter opera, quæ operantis Felicitatem non promovent, ut patet in Deo.

317. Objicitur 2. Christus est perfectissimus amicus Dei, & quidem necessariò: atqui ad perfectissimam amicitiam spectat, eadem velle & eadem nolle in omnibus: ergo Christus necessariò eadem vult magis, quàm Deus magis vult. Respondet P. Esparza, minorem esse veram, loquendo de amico Hominis, non item de Amico Dei. Disparitatem assignat, quia amicus humanus, utpote habens finitam & limitatam felicitatem & delectationem, adeoque augibilem accessione alicujus Boni desiderati, hoc ipso afficitur dolore aliquo, & molestia, si privetur Bono desiderato, contra suam inclinationem ad felicitatis augmentum: ad rationem autem perfecti amici spectat, non esse causam voluntariam alicujus julli doloris ac molestiæ amico, contra ejus inclinationem, ad augmentum propriæ felicitatis. at verò felicitas Dei & ejus delectatio, non est capax augmenti ex accessione vilius Boni creati, & consequenter nec capax alicujus molestiæ & doloris, ex carentia talis boni, quia complacentia divina circa actus creatos, non est afficiens, & delectans, ac Beatificativa, sed purè approbativa. Quapropter amicus Dei non tam Deo, quàm sibi providere debet, ac proinde satis erit perfectus amicus, si non ponat peccatum dissolutivum amicitiae divinæ, aut inductivum periculi &c.

Huic tamen responsioni non acquiesco. Ex ea enim videtur inferri posse, quod nullo peccato nec levi nec gravi dissolvenda esset amicitia cum Deo, quia nullum peccatum est causativum molestiæ aut doloris in Deo: ergo si ad amicitiam perfectam plus non requiritur, quàm non causare afflictionem, molestiam aut dolorem, cujus Deus incapax est, non video quomodo peccatum obsteret perfectæ amicitiae. Sicut ergo sufficit ad dissolvendam amicitiam, ponere voluntariè aliquid graviter displicens Deo, seu graviter impeditivum finis à Deo intenti, ita ad minùs perfectum exercitium amicitiae, sufficit ponere voluntariè id, quod minùs placet, sive sit afflictivum sive non.

318. Respondeo ergo aliter distinguendo majorem. Christus est necessariò perfectissimus amicus Dei, hoc est, habet perfectissimam amicitiam quæ datur in actu primo, concedo: quæ datur in actu secundo, nego majorem, & distinguo minorem: ad perfectissimam amicitiam in actu secundo spectat eadem velle & nolle &c. concedo minorem: in actu primo, nego minorem & consequentiam. Itaque ad perfectissimam amicitiam in actu primo solum spectat physica necessitas non displicendi Deo, sed placendi Summè, non autem, placendi Summè.

S s s

Habuit

Habuit quidem Christus defacto amicitiam perfectissimam etiam in actu secundo, sed non ex physica necessitate, sed ex physica libertate.

319. Obijcitur 3. Christus habuit necessitatem moriendi pro genere humano: ergo vel habuit obligationem in conscientia, vel necessitatem physicam seu metaphysicam: prius non admittimus: ergo posterius dicendum est. Major probatur. Quia Christus tenebatur lege naturali mori pro genere humano: nam lex naturalis obligat ad subeundam mortem pro proximo, constituto in extrema necessitate spiritali: atqui genus humanum erat in tali necessitate constitutum, utpote obnoxium aeternae damnationi, & nemo poterat subvenire nisi Christus moriendo. R. Christum neutram ex dictis necessitatibus habuisse, ob rationes allatas: ad probationem distinguo. Lex Naturalis obligat ad sic subveniendum, obligat, inquam, illos, quibus antecederet ad omnem casum eventualem, optabile est sic obligari (ut lib. 2. explicatum est) concedo, secus, nego. Alijs hominibus, qui etiam capaces sunt infortuniorum & periculi pereundi, optabile est, habere cum alijs hominibus hanc reciprocam obligationem, quia æquè probabile est mihi eam, quam alteri profuturam. Christus verò erat extra hæc pericula constitutus, & jam Beatus. Accedit quòd mors Christi hoc ipso non fuisset utilis ad succurrendum generi humano, si physicà necessitate subeunda fuisset. ergo non expediebat hanc necessitatem fuisse in Christo. antecedens patet, quia talis mors non fuisset meritoria.

320. Denique etiam ex alio capite non habet locum in Christo illa Theologorum Regula, obligans hominem ad moriendum pro salute alterius. Nam independentè à morte alterius hominis, quilibet homo jam est à Deo, saltem remotè, per gratiam vel intrinsecam vel extrinsecam, elevatus ad finem supernaturalem, & habet præparata media sibi applicabilia, non item independentè à meritis Christi. Rectè autem advertit P. Esparza, quòd Lex Naturalis non obliget ad procurandum proximo ea bona, quorum participatio sub nulla ratione illi debetur, aut ad avertenda ea mala, quorum inflicto illi debetur. Homini autem puro secundum se non debentur dona supernaturalia, quæ videlicet sunt supra omnem ejus dignitatem & proprietatem, e contra homini peccatori secundum se debetur insuper privatio eorundem bonorum, & afflictio mali contrarij. Hinc autem inferitur, quòd Christus absolutè non tenebatur mori pro homine peccatore, quia independentè à Meritis Christi non dabatur elevatio ad statum supernaturalem, neque exstabant media emergendi ex statu peccati, ut modò fit per Sacramenta: quod est fundamentum vnde nascitur obligatio Charitatis erga proximum, ponendi vitam pro felicitate supernaturali alterius, si aliter obtineri non possit.

CONTROVERSIA III.

Vtrum Libertas Christi fuerit subiecta Fomiti peccati.

PRamittendum est, quid nomine Fomitis peccati intelligatur, quæ licet sit questio de nomine, loquendum tamen in ea est conformè doctrinæ Patrum & Conciliorum. Dicendum voluit, Fomitem peccati aliud non esse, quam ipsam substantiam appetitus sensitivi. Reprobatur tamen ab alijs meritis. Primum quia hoc ratione asserendum esset, non solum fuisse in Christo fomitem (quod omnino negandum est) sed etiam fuisse in Adamo adhuc constituto in statu Innocentiæ: dicendum itidem esset, quod Fomes in nobis non sit effectus peccati Originalis, sicut nec sunt aliæ potentie: dicendum denique esset, quòd fomes non posset in homine extinguì, cujus oppositum patet in B. Virginis: & ideo dicitur à Theologis, quòd in Beata maneat Fomes ad Agonem, certamen & Victoriæ, alioquin non mansurus.

Secunda opinio aliorum fuit, fomitem addere potentie qualitatem aliquam morbidam, remanentem ex peccato originali. Sed hæc qualitas rejecimus lib. 2. & expoditur commutativa ab anima, ut fatetur ejus assertor, ergo non esset etiam effectus peccati originalis, & non daretur: nam ut docetur in Materia de Gloria, peccatum originale non inducit humani effectus, nisi illos, quorum carentia fuit singulare donum statûs innocentie.

321. Tertia igitur, & vera Sententia est, Fomitem in actu primo aliud non esse, quam appetitum expeditum & proximè instructum concursu causæ primæ, ad illos Motus inordinatos eliciendos, quibus prævenit Rationem Superiorem, illique resistit, & bellum movet, inclinando ad objecta illicita. Superaddit ergo ipsa potentie appetitivæ carentiam illius rectitudinis, & Ordinis ac Subjectionis ad Superiorem rationem, quæ gaudebat homo in statu Innocentiæ. Hinc autem

Fomes dicitur aliquando ligatus, aliquando penitus extinctus. Ligatus tunc esse dicitur, quando Deus per extrinsecam providentiam removeret objecta, quæ si applicarentur, excitarent hujusmodi motus. Extinctus esse dicitur, quando etiam præsentibus objectis & occasionibus non permittitur exire in motus prævenientes rationem, illique contrarios, sed tantum in illos, quos recta ratio consentit. Vtrum autem hoc proveniat ab aliqua qualitate supernaturali, erigente talem gubernationem, vel habeatur tantum per Decretum extrinsecum, est incertum, de quo non est necesse hic tricare.

322. Dicendum nunc est, in Christo non fuisse Fomitè, nec in actu primo nec in secundo. In Theo-

logi cum S. Thoma q. 15. a. 2. Ratio S. Thomae est duplex. Prima. Christus habuit omnes Virtutes morales in perfectissimo gradu: atqui per Virtutes morales ita subiicitur inferiori superiori, ut quod illa sunt perfectiores, eò debilius sit fomes: ergo &c.

Hanc tamen rationem existimo cum Suarez non esse sufficientem. Nam quantumvis perfectae sint virtutes, nisi accedat specialis Dei providentia, non impeditur appetitus, quominus oblati occasionebus erumpat in motus primo primos, praevententes rationem. Quare S. Thomas statim annectit secundam rationem, nempe, quia fomes non erat ordinabilis ad satisfaciendum, sed potius inclinasset ad oppositum satisfactioni.

Verum & haec ratio difficilis est, nisi magis declaratur. Nam Tristitia & horror mortis, etiam inclinabant ad oppositum Satisfactioni, nec ad hanc ordinari poterant nisi tanquam materia certaminis & victoriae: ostendendum ergo superest, quare fomes non potuisset etiam hoc modo ordinari ad satisfactionem.

323. P. Suarez aliter probat Conclusionem: nimirum fomitem non decuisse Christum, quia inclinatur ad peccatum: item quia Christus venit, ut nos liberaret à lege peccati & fomitis: ergo non expediebat ipsum esse subditum legi fomitis, sed potius ut omnino esset à peccatoribus segregatus.

Sed contra est primò. Quia tunc solum huiusmodi motus inclinant proprie ad peccatum, quando in nobis excitant cogitationem boni illiciti, potentem trahere voluntatem ad consensum, adeoque causantem & constituentem actum primum proximum peccandi: atqui in Christo non poterat hoc modo inclinare, ut faretur Suarez: ergo ex hoc capite non dedecisset Christum.

Contra 2. Quia quidquid intelligat Suarez per legem peccati & fomitis, non est bona consequentia: ergo Christus non debebat esse subditus illi legi. Nam si intelligat eum communi interpretatione in epist. ad Rom. 8. ipsam Concupiscentiam, Christus ibidem dicitur nos liberasse à lege mortis, & tamen ipse fuit subditus huic legi. ergo potuisset etiam esse subditus concupiscentiae, & tamen ab ea nos liberare. Deinde Christus non ita libera vit nos à concupiscentia ut eam non pateremur, sed ut per Christi gratiam non consentiremus: vnde solum inferri potest, Christum debuisse immunem esse à consensu, & potentia consentiendi. Quod si Suarez cum alijs intelligat legem Moysis, patet nihil esse ad rem praesentem: potuisset enim Christus esse liber à lege Moysis, & tamen habere fomitem, sicut nos modò sumus liberi ab illa lege, & tamen fomitem habemus.

324. Probo ergo Conclusionem facilius hoc modo. Ex miserijs, & imperfectionibus consequentibus ad peccatum originale, illas solas admittit & habuit Christus, quae illi serviebant ad fi-

nem & opus redemptionis, & praebant ansam meriti & satisfactionis. atqui fomes ad hoc non poterat servire. Ergo, &c. Major est certa, quia Christus non habuit peccatum originale: ergo nec effectus illius, nisi quos voluit: voluit autem illos solum, qui servire poterant ad finem sui adventus in mundum, qui fuit redemptio. Minor probatur. In Christo non fuit potentia proxima ad peccandum, ut supra probatum est: ergo non potuit illi fomes praebere ansam certaminis & victoriae, inferendo vim rationi, eamque ad illicita trahendo: sic enim iam supponeretur actus primus proximus ad peccandum. Et forte nihil aliud voluit S. Thomas & P. Suarez.

325. Obijcies. Oportuit Christum tentari omnibus modis, & per omnia, ut sciret compati infirmitatibus nostris, & omnibus esset exemplo. atqui vnus modus tentandi est, qui provenit à Concupiscentia & carne. Ergo &c. Ad hanc objectionem Respondet S. Thomas q. 41. a. 1. ad 3. distinguendo inter tentationem quae est ab hoste, & quae est à carne. Priorem dicit Christum passum esse, quia potest esse absq; peccato, cum fiat per solam exteriorem suggestionem: posteriorem verò ait non posse esse sine peccato, quia fit per delectationem & concupiscentiam: atqui quando caro concupiscit adversus Spiritum, non est nullum peccatum secundum S. Augustinum. Hae Responsio si accipiat, ut verba sonant, difficilis est. quia certum est, motus huiusmodi carnis, quando sunt omnino involuntarij, nullum planè esse peccatum proprie dictum, loquendo de peccato formali. Intelligendus ergo mihi videtur S. Thomas de peccato Materiali seu objectivo, hoc est de actu, qui non potest vnquam sine peccato voluntarius esse: & talem actum non decebat esse in Christo, quia nullum actum inferioris hominis expertus est, nisi quem pars superior sponte volebat, ob plenum dominium partis Superioris in Inferiorem.

326. Ad Objectionem Respondeo, Christum etiam absque hoc modo tentandi fuisse nobis maximo exemplo, ad hunc etiam modum tentandi cum proventu spiritali sustinendum, quatenus longè majores angustias expertus est, quam ex huiusmodi tentationis certamine possumus experiri.

Ex dictis possumus statuere Regulam aliquam generalem, explorandi, quinam defectus seu corporis seu animi sint admittendi vel non admittendi in Christo. Est autem Regula desumenda ex fine Incarnationis, scilicet ex remedio peccati per condignam satisfactionem, emendationem, & illuminationem Generis humani. Ad hunc inquam finem conducebat maxime assumptio carnis passibilis, ut dolor medijs sensibus ad animam usque penetraret, sicque locus esset merito: hinc voluit pati tristitiam Christus Matth. 26. & lacrymas in suscitatione Lazari, & supra Civitatem Ierusalem, & iram in ejiciendis è templo negotiatoribus.

S s s 2

327. Bene

327. Bene autem advertit P. Elparza, huiusmodi passionem caruisse in Christo triplici imperfectione, seu potius vi nocivâ, quam in nobis exercent. Primò enim nos inclinant æquè ad inhonestam ac honestam, Christum ad sola honesta. Secundò in nobis sæpè prævertunt rationem, & sunt motus primò primi, non item in Christo. Tertiò in nobis turbant usum rationis, & suâ vehementiâ ita debilitant animam, ut non possit quietè rebus supernaturalibus & æternis attendere ut ratio vellet, non item in Christo, ob plenum Dominium partis superioris.

Econtra illos defectus Christus non assumpsit, qui ad Finem Redemptionis non conduxisse, quin potius obfuisse, ut est Ignorantia, Error, Peccabilitas, Fomes.

CONTROVERSIA IV.

Quo sensu dicenda sit Voluntas Christi fuisse semper conformis Voluntati divinæ.

Certum est 1. ex SS. litteris, in aliquo sensu voluntatem Christi fuisse semper conformem voluntati Patris Psal. 39. *Ut facerem voluntatem tuam, Deus meus volui.* Joh. 4. *Meus cibus est, ut faciam voluntatem eius qui misit me.* Joh. 8. *Ego quæ placita sunt ei facio semper.* Joh. 6. *Quia descendit de Cælo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me.* Ratio etiam à priori ex dictis redditur. CHRISTUS fuit Beatus: ergo habuit quod voluit, & nihil peccaminosè voluit, juxta celebrem definitionem S. Augustini lib. 1. de Trinit. c. 5. sed non habuisset, quod voluisset, si contra divinam voluntatem efficacem aliquid voluisset: ergo in aliquo sensu semper voluit, quod Deus voluit. Eadem veritas habetur in 6. Synodo art. 4. in Epist. Agathonis Papæ. *Predicamus duas naturales Voluntas non contrarias (juxta quod impij asserunt heretici) sed sequentem ejus humanam voluntatem, & non resistentem vel reluctantem, sed potius subiectam divinæ ejus atque omnipotentis voluntati.*

Certum tamen nihilominus è contrario est, habuisse Christum in aliquo sensu voluntatem contrariam Voluntati Dei. Matth. 26. *Veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu.* Luca 22. *Non mea sed tua voluntas fiat.* Vnde S. Augustinus ex hoc fundamento ostendit contra Hereticos, in Christo fuisse non solum divinam, sed etiam humanam voluntatem. Ut ergo constet, quomodo hæc sint concilianda, & quâ cautelâ in hoc puncto loquendum sit;

328. Advertendum est 1. Voluntatem aliquando accipi pro appetitu sensitivo; magis tamen communiter & propriè, pro Voluntate rationali & spirituali. Appetitus sensitivus fertur in objectum prout est sensibile, & sensibus gratum vel ingratum, dirigiturque à cognitione solius

Bonitatis vel malitiæ physice, & nullo modo comparante hoc Bonum cum approbatione vel improbatione Dei, seu Legis Superioris. Hæc autem sit, hunc appetitum ferri in sum objectum semper eodem modo, sive sit prohibendum, sive licitum. Quapropter non est absurdum, imò necessarium, concedere in Christo huiusmodi appetitum aliquo modo adversantem divinæ voluntati, quatenus Deus voluit Christum ex modico sensum habere causam meriti, quod tamen non fuisset, si appetitus non refugisset.

329. Advertendum 2. Appetitum seu voluntatem rationalem posse subdividi in Appetitum necessarium, & Appetitum electivum. Quodcumque enim proponitur voluntati aliquod objectum bonum, necessariò & naturaliter elicit voluntas actum simplicis complacentiæ, quod provenit omnem deliberationem & electionem: & econtra si proponitur malum, elicit actum displicentiæ, & in his dicitur voluntas agere per modum Naturæ, & sæpè per complacentiam ferre in prohibita, & per displicentiam in ea quæ præcepta sunt.

Advertendum 3. Respectu Christi Deum nihil voluisse Voluntate signi præceptivâ, hoc est, inductivâ obligationis in conscientia, ut supra dictum est: Habuit tamen Deus voluntatem signi consultivam, seu danem consilium, & hæc defacto Christus ex morali necessitate semper se conformavit quoad voluntatem superiorem obsequivam ac liberam.

330. Advertendum 4. Præter voluntatem Signi dari in Deo etiam voluntatem Beaplativâ, quâ Deus aliquid efficaciter vult, & nemo potest ejus voluntati cum effectu resistere. Vnde qui sciens talem voluntatem Dei, vellet contrariari, vel esset stultus, vel Blasphemus, quorum neutrum poterat cadere in Christum.

331. Advertendum 5. Conformitas Voluntatis humanæ cum divina nihil penitus absolute, si quid velimus solum sub conditione hæc: si voluntati divinæ non sit contrarium. Nam hac ratione, esto materialiter possumus velle aliquid, contra contrarium vult Deus, formaliter tamen voluntas id quod vult Deus, quia volumus Penetrationem illius. Pari modo non obstat conformitas cum voluntate divinæ, si Voluntas divinæ solum est conditionata, hoc est, quâ Deus aliquid vult sub conditione, seu pro casu quo homo non occurrat illum ad aliud volendum. Sic Ninivæ propter operibus impetrarunt Civitatis conservationem, quam Deus conditionatè constituit subverti. Quapropter diffinitio libera & victiosa non solum videtur contingere, quando quis, quantum in se est, si posset, vellet impedire ne fieret quod Deus absolute vult: vel (quod frequentius contingit) quando quis ægrè fert, Deum aliquid velle, & vellet Deum id non voluisse: v.g. quando parentes immoderatè conqueruntur de immatura morte aut morbo filiorum, tamen sciant, non nisi Deo volente id accidisse. Et hæc diffinitio

mitat, utpote peccaminosa, non poterat inesse Christo.

332. Quapropter constat, quoad solum appetitum sensitivum, & quoad simplicem complacentiam vel displicentiam potuisse Christum ha-

bere actus contrarios voluntati divinae, qui tamen ipsi non fuerunt obiective mali, & poterant liberè à Christo admitti; & hac ratione conciliantur ea quae pro ratione dubitandi adducta fuerunt.

CAPUT VII.

DE PRÆMIIS MERITORUM CHRISTI. CONTROVERSIA I.

Virum Incarnatio, quoad substantiam spectata, fuerit primum alicujus Meriti.

Supponendum est contra Origenem, Animam Christi non praexistisse tempore, ante unionem cum corpore & Verbo: item contra Photinum & Nestorium, hunc hominem Jesum, non praexistisse tempore, antequam uniretur Verbo. Luc. 1. *Quod nasceretur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.* quae verba semper intellexit Ecclesia, quod in primo instanti conceptionis fuerit illa Humanitas unita Verbo, & ille Homo fuerit Filius Dei. Hoc supposito

333. Difficultas praesens duplex est, alia circa ipsam Substantiam Incarnationis, alia circa circumstantias, & quaritur, An & Quomodo potuerint esse Praemium Meritorum Christi. Procedit autem quaestio imprimis de potentia ordinaria; hoc est, de connaturali modo operandi & premiandi, & deinde de potentia absoluta. Procedit item quaestio de Merito condigno, & de merito congruo: denique procedit de merito habente se ad primum ordinario modo, hoc est, tanquam causam moralem illius, vocaturque meritum attractivum; & de merito non habente se tanquam praexistens ad primum, sed potius inverso modo, ita ut Meritum esset posterius praemio, vocaturque Meritum compensativum, vel Compensationis, vel Meritum in Spe. Hoc genus Meriti daretur, quando primum jam esset anticipatum: v. g. si quis militi daret gladium ad generose pugnandum, ita ut gladius sit illius primum, eo quod à premiante praevideatur bene usus gladio. Vno verbo, sicut potest merces pro labore solvi anteaquam ad laborem, licet ordinariā viā solvatur post laborem, ita non repugnat primum solvi ante meritum existens, sed intuitu & spe certae meriti: est enim maxima similitudo inter Mercedem & Praemium, & hoc solum est discrimen, quod Merces ex pacto solvatur, & inducat obligationem vel laborandi, vel acceptam mercedem restituendi; Praemium

autem non solvitur ex pacto, sed liberalitate; quamvis haec diversitas non semper attendatur, sed saepe confundantur; nam ipsa S. Scriptura saepius utitur nomine *Mercedis*, quando loquitur de Praemio, & Deus ipse dicit: Ego sum Merces tua. Hoc genus Meriti compensationis agnovit P. Aegidius Conink de actibus Supernaturalibus d. 8. quae est de Merito, dub. 7. à n. 116. ejusdem obiter mentionem facit Lugo d. 27. de Incarn. s. 3. n. 35. Ruiz de Montoya diff. 6. de Praedest. sect. 2. n. 14. Acerrimè illud propugnârunt aliquoties duo primarij Professores, ut narrat Oviedo, quorum unus fuit Collegij Complutensis P. Joannes Antonius Vfon. Tandem hoc meritum Compensationis asserit P. Theophylus Raynaudus. ejusdem Meriti patronum se ostendit Hispanus Recentior, saepius jam adductus, qui hic supponit ex dicendis de Merito, quod Principium Meriti possit de potentia absoluta cadere sub Merito, unde dedit, posse aliquem de potentia absoluta mereri de condigno primam Gratiam, prout etiam sentit Conink, innixus Merito compensativo. Novissimè illud agnoscit P. Didacus Avendanno infra citandus. Haec praemittere volui, ad parandam viam illis, quae infra dicturus sum circa Merita progenitorum Christi, eorumque praesuppositione aut dependentia à Meritis Christi. Nunc

334. Dicendum est primò. Christus non meruit, nec mereri potuit, merito condigno antecedente, Unionem hypostaticam. Probatur. Merita Christi acceperunt suam dignitatem ab ipso Verbo unito: ergo unio hypostatica non potuit esse primum posterius meritis. Probatur Conseq. Praemium posterius meritis condignis praesupponit merita ut dignificata: ergo merita praesupponebant Unionem hypostaticam: sed non potest idem esse prius & posterius naturâ respectu ejusdem, ut ex Philosophia suppono: Ergo, &c.

335. Di-

335. Di-